

Ministerie van Defensie

HTML, CSS en JavaScript

Module: JavaScript

Peter Kassenaar – info@kassenaar.com

Kennismaken met JavaScript

Gedrag, logica en 'intelligentie' toevoegen aan webpagina's.

1. History & Future

Where do we come frome, where are we going?

NETSCAPE®

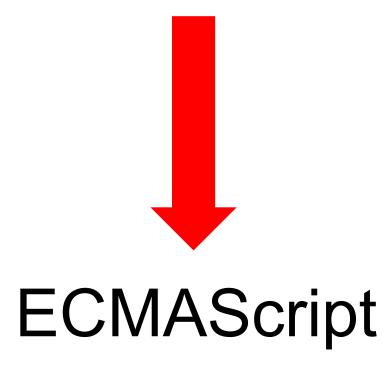

Brendan Eich

days

Mocha LiveScript

JavaScript

JavaScript /ECMAScript	Release date
1.0	1996
1.2	1997
1.5	1999/2000
ES3	1999
ES5	2009
ES6 / ECMAScript 2015	2015
ECMAScript Next (7)	2016
	June, every Year

JavaScript status

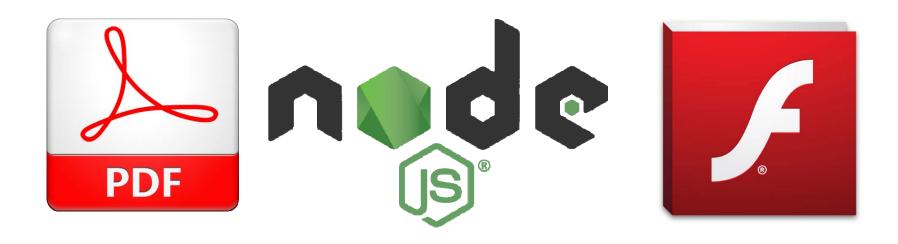

Open Standard

Mostly...

Uitgangspunten

- Javascript gebruiken in webapplicaties
  - de browser is de container waarbinnen het script wordt uitgevoerd
- Doel: functionaliteit en gebruiksvriendelijkheid
- In combinatie met andere technieken

De plaats van JavaScript

Uitgangspunten

- JavaScript zelf (EcmaScript) is de taal (core language)
- JavaScript kent verschillende toepassingsgebieden
  - Client sided (browser)
  - Server sided (webserver)

Ook server sided JavaScript

- node.js
- doel: schaalbare serverapplicaties bouwen
- Valt buiten bestek van deze cursus

Debugging – ingebouwd in de browser

- Chrome Developer Tools
- Firefox Firebug
- Internet Explorer F12 Tools

```
_ 🗆 ×
                                     Developer Tools - http://pk-asieldieren.azurewebsites.net/
 Elements Resources Network Sources Timeline Profiles Audits Console AngularJS
                                                                                             (index) asieldieren.js ×

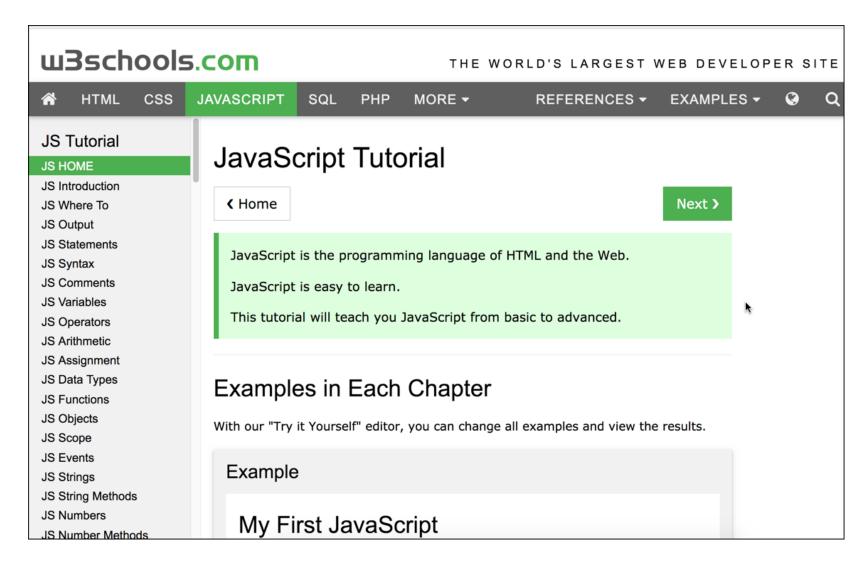
→ Watch Expressions

  ▼ Call Stack
  3 // Help een asieldier
                                                                                                               Not Paused
  4 // Behorende bij artikel Open API's - PC Active
  5 // copyright (C) 2013 - HUB/Peter Kassenaar (info@kassenar.com)

▼ Scope Variables

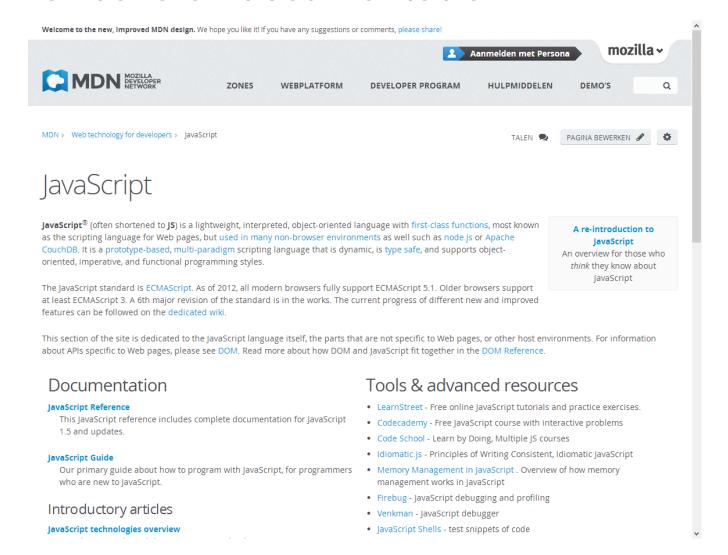
                                                                                                               Not Paused
 8 // Global var/object
                                                                                                   ▼ Breakpoints
        urlHonden: 'http://www.dierenasiel.nl/feeds/asielhonden.xml', // asielhonden
                                                                                                              No Breakpoints
        urlKatten: 'http://www.dierenasiel.nl/feeds/asielkatten.xml', // asielkatten
                                                                                                   ▶ DOM Breakpoints
        gekozenDier: null, // 'hond' of 'kat'
        feed: null // de inhoud van de gekozen feed/categorie
                                                                                                   ► XHR Breakpoints
                                                                                                   ▶ Event Listener Breakpoints
                                                                                                   ▶ Workers
 16 // klikken op hyperlink in lijst op de homepage aanhaken.
 17 $('#listDieren li a').on('click', function () {
        app.gekozenDier = $(this).data('dier');
19 });
21
 22 //**********
23 // Homepage
 25 $('#page-home').on('pagebeforeshow', function () {
       //(re-) initialize
        app.feed = app.gekozenDier = null;
 28 });
 31 //**********
32 // page-dier
33 //*********
 34 $('#page-dier').on('pagebeforeshow', function () {
        var url = app.gekozenDier == 'hond' ? app.urlHonden :
    app.gekozenDier == 'kat' ? app.urlKatten ;
(1) Line 1, Column 1
```

Snel en veel voorbeelden: W3Schools

https://www.w3schools.com/js/default.asp

Aanbevolen documentatie - MDN

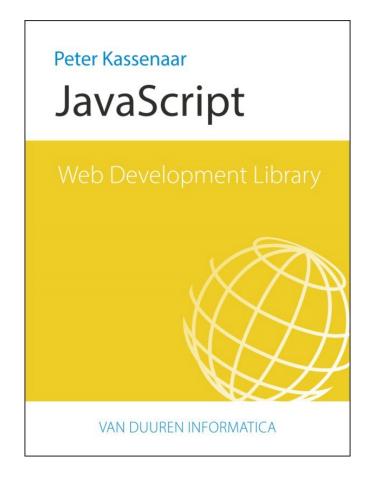

https://developer.mozilla.org/nl/docs/Web/JavaScript

2. JavaScript Core

Beginnen met zelf JavaScript schrijven

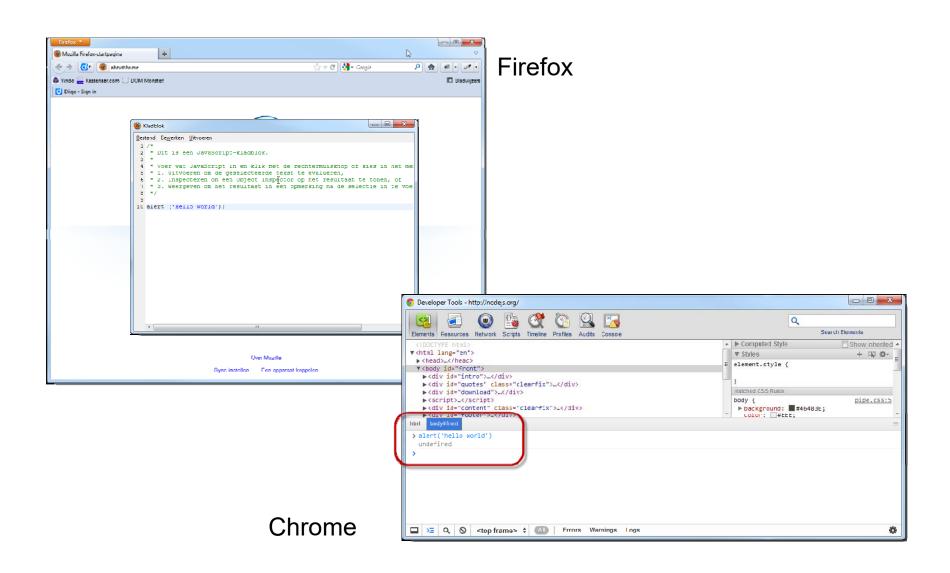
Hoofdstuk 2 – Statements, gegevenstypen en variabelen p.30 e.v.

1. JavaScript in de pagina

2. Gekoppeld scriptbestand

```
<!DOCTYPE HTML>
   <html>
   <head>
   <meta charset="utf-8">
   <title>Mijn eerste JavaScript</title>
   <script src="scripts/02_helloWorld.js">
   </script>
   </head>
10
   <body>
11
   </body>
                                                // JavaScript Document
12
   </html>
                                                alert('Hello world');
```

3. Console

Syntaxis

- Let op het gebruik van hoofd- en kleine letters
  - JavaScript is case sensitive
- Gebruik het keyword var om variabelen te declareren
- Variabelen hebben geen vast 'type'
  - impliciete casting

```
// JavaScript Document
var getal = 'Hallo';
getal = getal + 1;
alert(getal);
```

Syntaxis

- De waarden van strings staan tussen '...' of "..."
- Beëindig elk statement met puntkomma ;
- Commentaar met
  - // één regel
  - /* ... */ meerdere regels

```
// JavaScript Document
//var getal = 'Hallo';
//getal = getal + 1;
//alert(getal);
```

Syntaxis

Haakjes: voorrangsregels

```
• (5 + 2) * 3 ; // uitvoer: 21
```

Accolades : statements groeperen

```
if(...){
    // overige programmacode
}
```

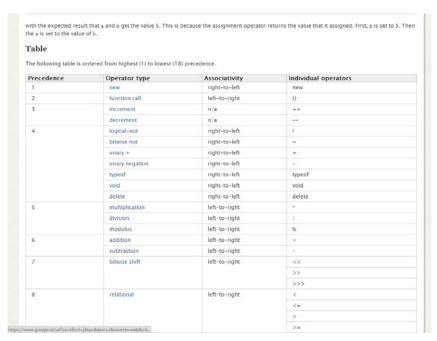
Meer accolades: objecten definiëren

```
Propertyl : valuel,
propertyN : valueN
```

- Inspringen / witruimte
  - niet verplicht maakt wel de code leesbaarder.
  - Maak een keuze voor spaties of tabs

Operatoren

- Een operator *doet* iets.
- Belangrijk: Operator Precedence
  - welke operator wordt eerst uitgevoerd
  - 'Meneer Van Dalen Wacht Op Antwoord
  - ...maar dan anders
- Operator Families

https://developer.mozilla.org/en-US/docs/Web/JavaScript/Reference/Operators/Operator Precedence

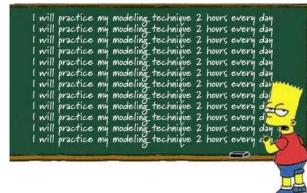
Families operatoren

- Arithmetic: +, -, *, /, %
  - wiskundig (optellen, aftrekken, etc)
- Assignment: =, +=, -=, *=, /=, %=
  - toekennen
- Comparison: ==, !=, >, >=, <=, ===, !==
  - Vergelijkingen

- Boolean: !, && , ||
  - Vergelijkingen
- Conditional:
  - variable = boolean_expression
    - ? true_value
    - false_value;

Oefening

- schrijf een script dat twee variabelen bij elkaar optelt en het resultaat in een alert-venster toont.
  - Alternatief: gebruik console.log(`...')
- Voorzie je script van nuttig commentaar.
- Schrijf een statement met en zonder
  - haakjes.
    - bekijk de verschillen in uitvoer
    - bv 3 + 4 * 8 vs (3 + 4) * 8

Statements

- Doel: programaflow beïnvloeden
- Typen:
  - Conditionele statements
  - Loops
  - compound statements

Conditionele statements

- Doel testen op een bepaalde voorwaarde (conditie)
  - if … else
  - switch

If ... else

- andere naam: voorwaardelijke statements
- Vaak : gebruik van comparison operators

```
■ <, <=, ==, >, >=
```

- Vaak : gebruik van boolean operators
  - **!**, &&, ||

If ... else

- Else gebruik je om alternatieven weer te geven
- Kan gecombineerd worden
  - else if()....

```
var a - 10;
   var b= '';
   if(a > 10){
10
       b = 'a is groter dan tien';
12
   else if (a==10){
14
       b= 'a is gelijk aan tien';
15
16
   else{
       b= 'a is kleiner dan tien';
17
18
   }
19
20
   alert (b);
```

Lussen

- while
- do ... while
- for
- for ... in
- with
- label, break and continue
- try ... catch ... finally
- throw
- Je hoeft eigenlijk alleen for() te kennen!
- De rest is 'nice to have'

For / for in

- Eveneens voor herhaling acties
- Vaker gebruikt dan while
- Vaak toegepast op arrays of verzamelingen:

for...in

• For...in wordt gebruikt om members van een object te bereiken

```
<script>
    // variabelen
    var bericht ='';
    var i;
    var mijnObject - (
10
11
              breedte: 6,
12
              lengte: 5,
13
              calc : function()
14
                   { return this.breedte * this.lengte;}
15
16
    for (i in mijnObject) {
         bericht += (i + ': ' + mijnObject[i]+ '\n');
17
18
    }
                                                                                       ж
                                                           JavaScript-melding
19
                                                            breedte: 6
    alert (bericht);
20
                                                            lengte: 5
21
                                                            calc: function ()
                                                            { return this.breedte * this.lengte;}
    </script>
                                                                                     OK
```

Oefening

- Schrijf een script dat de tafel van 3 in een alert (of in de console) toont..
  - Gebruik hiervoor een for-lus.

```
I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day
```


Complexe variabelen

Functies, Arrays en Objecten

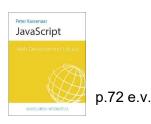
Syntaxis – complexe variabelen

- Drie 'complexe' typen variabelen
  - function
  - array
  - object

```
<script>
   // Complexe typen variabelen
   // 1. Array:
   var mijnArray = ['appel', 'peer', 'banaan'];
11
12 // 2. object
13 var mijnObject = new Object();
   mijnObject.voornaam = 'peter';
15
   // 3. function
   function optellen(getal1, getal2) {
       var resultaat = getal1 + getal2;
18
19
        return resultaat;
20
21
   </script>
```

Complex gegevenstype 1 - Functies

- Belangrijk programmeerprincipe: DRY
- Functies helpen om vaak voorkomende taken maar een keer te moeten programmeren
- Een functie...
  - doet uit zichzelf niks (wordt aangeroepen of invoked)
  - collectie van statements die onbeperkt kunnen worden aangeroepen

Het keyword function

- Definiëren: gebruik het keyword function
- naamgeving wees duidelijk en beknopt
- Let op de syntaxis: haakjes en accolades

Eigenschappen van functies

- Functies kunnen een waarde retourneren
- Functies kunnen tot 255 argumenten accepteren
- parameters zijn altijd optioneel
  - indien niet gedefinieerd, zijn ze undefined binnen de functie

Waarden retourneren

- In principe wordt 1 waarde teruggegeven
- Meerdere waarden retourneren?
  - Wrappen in een object

```
function myManyReturnFunction(number1, number2) {
    return {
        x: number1 * number2,
        y: number1 / number2
    }
}
```

Anonieme functies

- Meer uitgebreide scripts: vaak anonieme functies
  - hebben geen naam
  - Veel toegepast: callback-statements
  - Doel: automatisch uitvoeren

Oefening

- Schrijf vier functies die respectievelijk twee getallen optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen
- Schrijf in de deelfunctie een controle op het getal 0 in de noemer

```
I will practice my modeling technique 2 hours every day | will practice my modeling technique 2 hours every day | will practice my modeling technique 2 hours every day | will practice my modeling technique 2 hours every day | will practice my modeling technique 2 hours every day | will practice my modeling technique 2 hours every day | will practice my modeling technique 2 hours every day | will practice my modeling technique 2 hours every day | will practice my modeling technique 2 hours every day | will practice my modeling technique 2 hours every day | will practice my modeling technique 2 hours every day | will practice my modeling technique 2 hours every day | will practice my modeling technique 2 hours every day | will practice my modeling technique 2 hours every day | will practice my modeling technique 2 hours every day |
```

Complex gegevenstype 2 - Arrays

- Een array is een verzameling van variabelen
  - primitieven
  - complexen
  - of een combinatie
- Een array kan dus andere arrays bevatten
- Het benoemen van elementen in een array begint bij 0.

Codevoorbeeld array

```
<script>
   // Verschillende notatiewijzen voor arrays
  // 1. Array:
  var mijnArray = ['appel', 'peer', 'banaan'];
11
12 // 2. Andere notatiewijze, zelfde resultaat
var mijnFruit = new Array('appel', 'peer', 'banaan');
14
15 // 3. Derde notatiewijze, zelfde resultaat
16 var nogMeerFruit = new Array(3);
  nogMeerFruit [0] = 'appel';
  nogMeerFruit [1] = 'peer';
19 nogMeerFruit [2] = 'banaan';
20
   alert (nogMeerFruit[2]); // uitvoer: banaan
   </script>
```

Methods voor array

- .join('...') voegt array samen naar string, met optionele separator
- .split() splitst een string in een array, op basis van optioneel scheidingsteken.
- .toString()
  - als .join(), maar zonder separator-keuze
- .pop() verwijdert element aan einde array
- .push() voegt element toe aan einde van array
- .shift() haalt element weg van begin van array

Array.forEach()

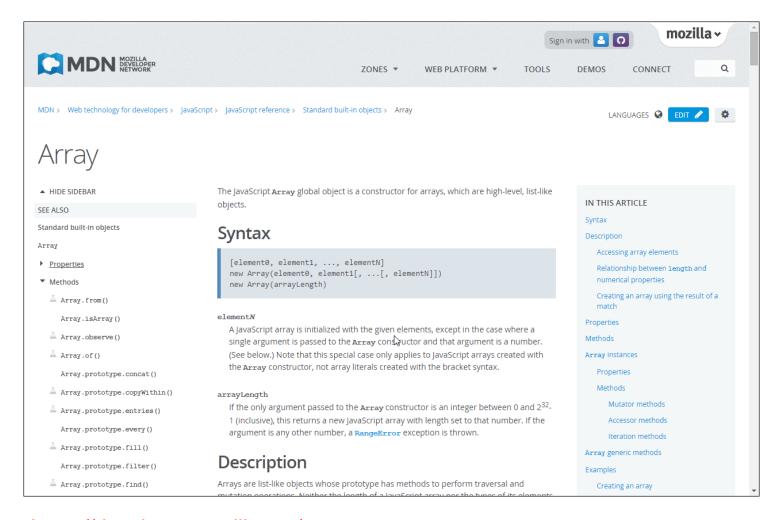
```
Arrayfunctie forEach() {...}
Alternatief voor
for(var x = 0; ...; ...) {...}
```

- 1. Neemt een functie als parameter
- 2. functie wordt uitgevoerd voor elk item in de array.
- 3. Alleen IE9 en hoger (=volledig ES5-compliant browsers)

Meer array-transformaties

- Array.filter()
- 1. Neemt eveneens een functie als parameter
  - 2. functie wordt uitgevoerd voor elk item in de array.
  - 3. Retourneer de waarde die voldoet aan je voorwaarde, wordt opgeslagen in nieuwe array
- Array.map()
- 1. Krijgt ook een functie als parameters;
  - 2. voert TRANSFORMATIE uit voor elk item in de array
- Vergeet het keyword return niet!

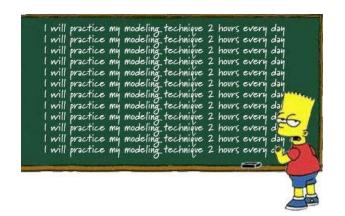
Arrayfuncties bij MDN

https://developer.mozilla.org/en-US/docs/Web/JavaScript/Reference/Global Objects/Array

Oefening

- Schrijf een script dat een array maakt
  - toon eigenschappen v/d array
  - lengte, item op positie xx
  - Voeg via script element toe aan de array. Toon dit in alert().
- Maak twee array's
  - voeg deze samen via script
  - toon uitvoer in alert().
  - Splits een array naar een string
  - Gebruik diverse delimiters

Complex gegevenstype 3 – Objecten

- Objecten zijn als arrays, maar dan met benoemde waarden
- Een object is een 'supervariabele'
  - Bij elkaar horende eenheden informatie
- kan bevatten:
  - eigenschappen
  - functies
  - andere objecten
  - arrays

Syntaxis objecten

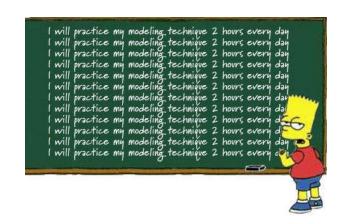
```
<script>
   // Een object maken met ingekapselde method/function
9 // 1. Traditionele notatie
10 var o = new Object();
11 o.breedte = 5;
12 o.lengte = 4;
13 o.calc = function() {
14
       var oppervlakte = this.breedte * this.lengte;
15
       return oppervlakte;
16
17 alert (o.calc());
18
19 // 2. Moderne notatie (JSON)
20 var p = {
21
          breedte: 6,
22
       lengte : 5,
        calc : function()
24
               { return this.breedte * this.lengte;}
25 }
26 alert (p.calc());
27
```

JSON = JavaScript Object Notation

Oefening

- Maak zelf een object en geef dit leden (members)
  - bijvoorbeeld: vervoermiddelen, je gezin, dieren...
  - gevorderd: probeer ook een functie te maken binnen het object die iets nuttigs doet
  - Roep de functie binnen het object aan
  - Test met wel/niet doorgeven parameters
  - toon de uitvoer in alert() of via console.log()

```
Keep it Simple (for now)
```


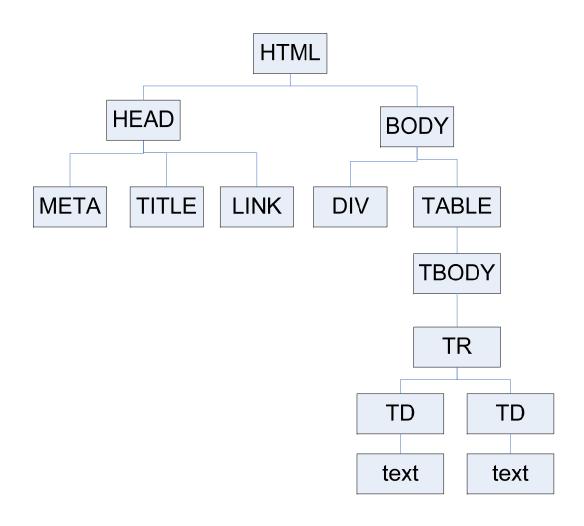
JavaScript en het DOM

Elementen in webpagina's selecteren en manipuleren

Client Sided JavaScript

- JavaScript toegepast in een omgeving
  - web browser
  - (maar ook: Node.js, Flash Player, Adobe Reader, e.a.)
- Maak gebruik van je Core JavaScript-kennis om concrete projecten te realiseren

Document Object Model

Document Object Model

- Ingebouwde Objectstructuur in de Browser
  - HTML elementen zijn benaderbaar via javascript
  - Dynamisch aanpassen van HTML
    - Vroeger: 'DHTML'
  - Gestandaardiseerd door W3C (DOM level 2)
  - Verschillen per browser

Methoden voor document

 De belangrijkste methoden op het document:

```
document.getElementById();
document.createElement();
document.createTextNode();
document.getElementsByTagName();
document.getElementsByClassName();
```

- IE9+ en moderne browsers:
  - .getElementsByClassName()
  - .getElementsByTagName()
- Belangrijk:
  - .querySelector()
  - .querySelectorAll()
  - Niet ondersteund door oudere browsers
  - Gebruik CSS-syntaxis om elementen te selecteren!
- Verouderd:
  - document.write();

DOM - gebruik

- Pagina manipuleren
  - informatie weghalen en toevoegen
  - eigenschappen van elementen veranderen (zichtbaarheid, positie, kleur)
- Webapplicaties maken in plaats van websites
- Externe aanpassingen:
  - via AJAX communicatie met webserver
  - via events interactie met de gebruiker

Oefening

- Schrijf een script dat een alinea toevoegt aan een pagina waarop de bezoeker wordt begroet.
- begroeting is afhankelijk van tijdstip: goedemorgen, goedemiddag, goedenavond, goedenacht.
- gebruik:

```
new Date() engetHours()
```

- document.createElement()
- document.createTextNode()
- document.getElementById('xxx')
  .appendChild();

```
I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day
```


Event Driven JavaScript

Je website of app laten reageren op gebeurtenissen

Event-driven JavaScript

- Events zijn *gebeurtenissen* in de browser
  - hetzij afhankelijk van het systeem
  - hetzij door de gebruiker geïnitieerd
- Events worden afgevuurd door (elementen op de) pagina

- Events kunnen worden afgevangen en aanleiding zijn tot de uitvoering van een script
- Sommige events kunnen worden afgevuurd door alle elementen (mouseover); sommige door slechts enkele elementen (change)

Events voorbeelden

- Window
  - load
  - resize
  - unload
  - scroll
- input, select, textarea
  - change
  - focus
  - blur
- button
  - focus, blur

- zichtbare elementen
  - mouseover
  - mouseup
  - mouseout
  - mousedown
  - mousemove
- alle
  - click
- ...tal van andere

Nieuw: mobile events

- touch
- tap
- swipe
- pinch
- zoom
- rotate
- orientationchange

Events zijn geen HTML-attributen

- Als HTML-attribuut: (deprecated!)
  - onload
  - onmouseover
  - etc
- Events:
  - load
  - mouseover
  - etc.
- Event handler de event verder verwerken
  - onload
  - onmouseover

Aanbevolen: unobtrusive JavaScript

• Stel je hebt een functie:

```
function presskey(e) {
    var key = e.keyCode;
    alert("Je hebt gedrukt op " + String.fromCharCode(key));
}
```

• Dan niet:

```
<textarea rows="10" cols="40" id="myText" onkeypress="presskey()"></textarea>
```

• Maar:

```
<textarea rows="10" cols="40" id="myText"></textarea>
```

• En:

```
function init(e)
{
    var myText = document.getElementById('myText')
    addEvent(myText, 'keyup', presskey, false);
}

function presskey(e) {
    var key = e.keyCode;
    alert("Je hebt gedrukt op " + String.fromCharCode(key));
}
```

Uitzondering: AngularJS. Hierin wél inline event handlers (maar: andere omgeving/scope!)

Oefening

- Implementeer het voorbeeld uit de vorige slide
  - Vang via unobtrusive JavaScript een toetsindruk af
  - toon in de console of op een element in de pagina op welke toets werd ingedrukt.

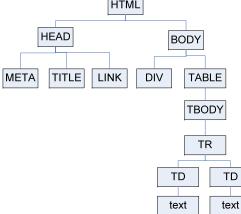
```
I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day
```

Event object

- De functie die wordt aangeroepen ontvangt een event object als parameter
- Belangrijke eigenschappen:
  - target (het element dat het event heeft afgevuurd)
  - type (het soort event)
  - button (welke muisknop ingedrukt was bij mouseevent - 0: left, 1: middle, 2: right)
  - keyCode
  - shiftKey

Events – meer kenmerken

- Bubbling:
  - het event 'reist' van het laagst gelegen element naar het hoogste
  - kun je stoppen met stopPropagation();
- Default acties
  - de standaard actie die bij een bepaald event wordt uitgevoerd
  - kun je stoppen met
    e.preventDefault();

Event - voorbeeld

```
<div id="container">
   <button id="btnHello">Say Hello!</button>
10 </div>
11 <script>
   var button = document.getElementById('btnHello');
13
   button.addEventListener(
14
       'click',
                            // eerste argument
15
       function(){
                           // tweede argument
16
           alert('Hello!');
17
       },
18
                            // derde argument
       false);
   </script>
19
20
```

Timing: de event window.onload()

```
// Voorbeeld: tekstinvoer in tekstveld afvangen
   window.onload=function() {
       var txt = document.getElementById('txtName');
10
       txt.addEventListener(
11
           'keyup'.
                                  // eerste argument
12
                                  // tweede argument: functieaanroep
           handleKey,
                                  // derde argument
13
           false);
14
  };
15
16
   // Event handler
17
   function handleKey(e){
18
       var keyCode = e.which;
19
       var alinea = document.getElementById('keyCodes');
       alinea.innerHTML += ', '+ keyCode;
20
21
22
23
  </script>
  </head>
25
   <body>
26
27
   <div id="container">
28
       <input type="text" id="txtName" />
29
       Code(s) van de toetsen: 
       </div>
31
```

Oefening

- Maak een script waarbij na een klik op de knop alle links in de pagina een andere achtergrondkleur krijgen.
- Gebruik:
  - Een array met kleuren
  - getElementsByTagName()
  - Loop over een NodeList-object

```
I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day I will practice my modeling technique 2 hours every day
```